

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Пелагия Мих. Терзийска

Относно: дисертационен труд на тема „**Социални и училищни постижения на интегрираните ученици с лека степен на интелектуална недостатъчност от средна училищна възраст**” за присъждане на образователната и научна степен "доктор" в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1. 2. Педагогика, научна специалност: Специална педагогика

Автор: **Йоанна Метакса**

Научен ръководител: **доц. д-р Неда Балканска**

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № РД 38-311/27.06.2019 г на ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски”, както и на решение на научното жури по процедурата.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Йоанна Метакса е докторант в редовна форма на обучение по специалност „Специална педагогика“ в катедра „Специална педагогика и логопедия” на СУ “Св. Климент Охридски”. Процедурата и представеният комплект от документи е съобразен с Правилника за развитие на академичния състав на Софийския университет.

2. Актуалност на тематиката

Интегрирането на деца със специални образователни потребности, включително на деца с интелектуална недостатъчност, изисква създаването на оптимална за тях среда в общообразователното училище. Предполага предприемане на дейности, съобразени с техните възможности и насочени към удовлетворяване на потребностите им. От особена важност в този процес е прилагането на програми и практики, които са насочени към повишаване участието в учебния процес и в училищния социален живот.

В този контекст дисертационният труд на докторант Йоанна Метакса има свое място и значение в педагогическата теория и практика. В него основателно вниманието се насочва към отговорността на цялата училищна общност за

създаване на адекватни условия, както за академично развитие, така и за социална интеграция на ученици с интелектуална недостатъчност. Подчертава се значимостта на участието им в общите образователни дейности, с оказването на необходима подкрепа, за постигане на желани резултати в академичния и в социалния аспект на училищното образование.

3. Представяне на труда и оценка на съдържанието

В предложения дисертационен труд са изпълнени изискванията към педагогически изследвания с теоретичен и експериментален характер. Трудът отговаря на критериите за подобна разработка на такова научно равнище.

Дисертацията е разработена в три глави. Включва и увод, заключение, препратки и приложения. Основният текст обхваща 152 страници. □

Литературата е представено от: 252 източника на английски език, 55 – на гръцки език и 4 интернет източника.

В дисертационния труд се изследват възможности за подобряване на социалните умения и академични постижения на ученици с лека умствена изостаналост от средното образование с помощта на научно разработена и приложена образователна интервенция.

В първа глава се прави преглед на литературата по изследвания в дисертационния труд проблем. По-конкретно вниманието се насочва към дефиниране и класификация на умствената изостаналост, образованието на ученици с лека умствена недостатъчност и конкретно в гръцкото средно образование (интегрирани класове в гимназия). Представени са схващанията на различни автори относно състояние на когнитивните функции, необходими за академичното представяне, метакогнитивните умения, които представляват съществен фактор за когнитивната ефективност и следователно за академичните постижения, обща характеристика на академичните и социални постижения на умствено изостаналите ученици. Разглежда се взаимодействието между социалния и академичния статус на тези ученици, както и значимостта на приобщаващото образование и особеностите на приобщаването им в средното училище в Гърция.

Във глава втора е представен дизайна на изследването, неговата постановка. Конкретизирани са цел, задачи и метод на изследването. Формулирани са 3 хипотези. Посочен е и контингентът на изследване – 8 ученици с лека степен на интелектуална недостатъчност, на възраст 12-15 години. Те са от интеграционни класове на гимназиите в градовете Мантаматос и Терми от гръцкия остров Лесбос и вземат участие в образователната интервенция. Представен е и профилът на тези ученици, след оценката им от центъра за диференциална диагноза, диагностика и подкрепа (К.Е.Д.Д.У.).

След прилагането на програмата се изследва мнението на учителите (55, които са завършили специална педагогика) за резултатите от приложението ѝ, като предложените въпросите са разделени на 2 части (академично и социално представяне).

Създадената и въведена образователна програма за интервенция на ученици с лека степен на интелектуална недостатъчност е проектирана в съответствие с когнитивно-поведенческата терапия (КПТ), която се основава на подходящи материали. Подчертавам факта, че докторант Метакса структурира и адаптира материалите към особеностите и потребностите на учениците с лека степен на умствена изостаналост. Описва коректно нивата, дейностите, целите на приложение на програмата за образователна интервенция.

Анализът на резултатите е представен в трета глава. Направен е качествен и количествен анализ. Анализът на качествените данни е извършен на базата на “Анализ на съдържанието”, изследователски метод, съгласно Tzani (2005).

На основата на направения анализ докторант Метакса прави предположение, че: чрез прилагането на образователната програма за интервенция, социалните умения на учениците с лека умствена изостаналост се развиват и подобряват, което има и положителен ефект върху социалния им живот. Обобщава, че академичното участие се е подобрило в сравнение с времето, когато интервенцията не е била прилагана. Изтъква, че приносът на тази образователна интервенция за усъвършенстване на уменията на подрастващите ученици с лека степен на интелектуална недостатъчност в една област, има положителен ефект и върху другата област.

Получените резултати са онагледени с таблици и графики, което прави по-лесно тяхното възприемане и разбиране.

В Заключението авторът обобщава, че наблюденията и събраните данни относно 8-те деца съответстват на отговорите на учителите във въпросника. Препоръчва в бъдеще изследователската дейност в тази посока да се разшири и да обхване и други представители на групата ученици със специални образователни потребности.

Приемам формулираните приноси на дисертационния труд – теоретични и практически.

4. Автореферат

Авторефератът представя обобщено дисертационния труд. Открити са обобщените изводи, препоръки и приноси на автора.

5. Преценка на публикациите

Публикациите по темата на дисертационния труд са 3 – от докторантски научни форуми на СУ „Климент Охридски“.

6. Бележки, препоръки и въпроси:

1. Заглавието на дисертацията се различава от заглавието на автореферата – вероятно това се дължи на некоректен превод от английски на български език.
2. Би могло да се използват и публикации на български автори по изследваната проблематика, които не са малко.
3. В текста на дисертацията се използват термините „умствена изостаналост“ („mental retardation“), „умствено увреждане“ („mental disability“). В тази връзка е въпросът ми:
„Какви са основанията за използване и на двата термина?“

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

На основата на достойнствата на предложения дисертационен труд давам своята положителна оценка за проведеното изследване и постигнати резултати. Затова си позволявам да предложа на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Йоанна Метакса в област на висше

образование: 1.Педагогически науки, професионално направление 1.2.
Педагогика, научна специалност: Специална педагогика

25.08.2019 г.

Член на научното жури:

Доц. д-р Пелагия Терзийска